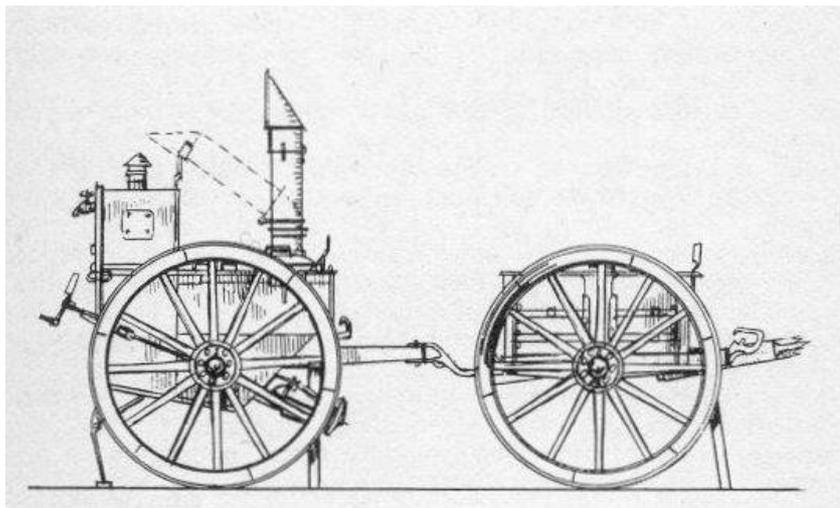

Britains figurer, tilbehør - Feltkøkken

Indledning

I modsætning til forskellige tyske legetøjsfirmaer, så prioriterede Britains ikke forplejningstjenesten så højt, at de eksempelvis fremstillede et feltkøkken til deres legetøjssoldater. Ønsker man derfor at råde bod på denne mangel, så må man som samler ty til andre midler.

Forbilledet

Travelling Cooker Mk I, cirka 1900.

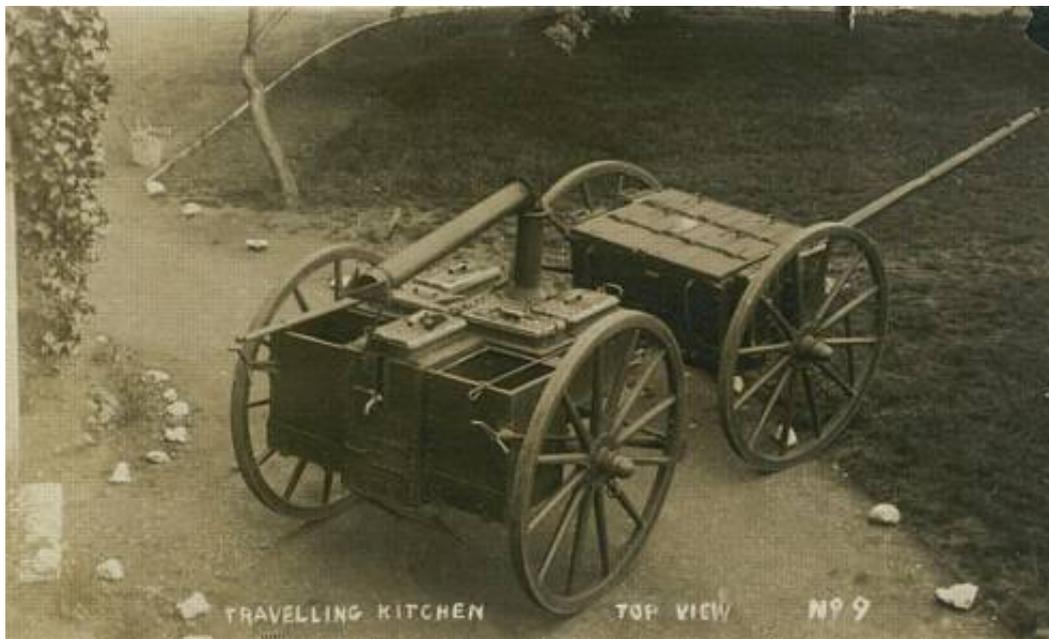
I forstillingen transporteredes forsyninger, brændsel og forskelligt materiel.

Selve feltkøkkenet bestod af en ovn og fire koge kedler.

Skorstenen kunne klappes ned, når den ikke var i brug eller ved passage under lave broer.

Med det mobile feltkøkken var det muligt at tilberede mad under marchen, og efterfølgende holde den varm, næsten i det uendelige.

Herved var man i stand til at forpleje tropperne straks de gjorde holdt, hvad enten der var tale om kortere hvil eller egentlig underbringelse. Normeringen var et feltkøkken pr. 200-250 mand.

Feltkøkken, cirka 1914.

Gengivet fra et samtidigt postkort.

Engelske feltkøkkener blev trukket af to heste, med en forrider på den nærmere hest, hvorimod de fleste kontinentale udgaver af hestetrukne feltkøkkener blev ført af en kusk, fra et sæde på forstillingen.

En infanteribataljon i 1914 var udrustet med fire feltkøkkener (et pr. kompagni). Infanteribataljoner, som ikke disponerede over feltkøkkener, havde i stedet køkkenvogne (*Cart, cooks*), som lignede *GS Limbered Wagons* - se *Britains Hestetrukne trækvogne, del 2*. Rytterregimenter var ikke normeret med feltkøkkener, men anvendte køkkenvogne i stedet.

Feltkøkken, cirka 1914.

Gengivet fra et samtidigt postkort.

De to postkort viser feltkøkkener af en senere model end *Mk. I*, og det ser ud til, at der er mindst fem kogekedler, foruden et par rum til andre fornødenheder.

En model af et feltkøkken

Blandt dem, som slog sig op på at fremstille "*the figures Britains never made*", fandtes et firma ved navn *Lancer*. Fra omkring 1980 og frem til starten af 1990'erne fremstillede dette firma en lang række ganske anvendelige reservedele i form af arme, hoveder, kroppe, ben og haler til heste samt hvad der nu ellers kan være brug for, når man har brug for at reparere gamle figurer. Endvidere fremstillede *Lancer* en række køretøjer - dels kopier af Britains sortimentet, dels en nogle spændende ting af eget design.

Blandt sidstnævnte var et feltkøkken med tilhørende forstilling, der på glimrende vis ligner den ekvipage, der er vist på de to postkort.

For at års tid siden købte jeg på *The British Toy Soldier and Model Show* i London et *Lancer* feltkøkken med tilhørende forstilling. Prisen var i størrelsesordenen GBP 15,00.

Samtidig havde jeg held til at anskaffe en original trækhest med forrider, hvorved ekvipagen næsten var komplet. Den anden trækhest til forspandet havde jeg på lager, i en meget skrammet udgave, og den skulle nu bare males, så den matchede.

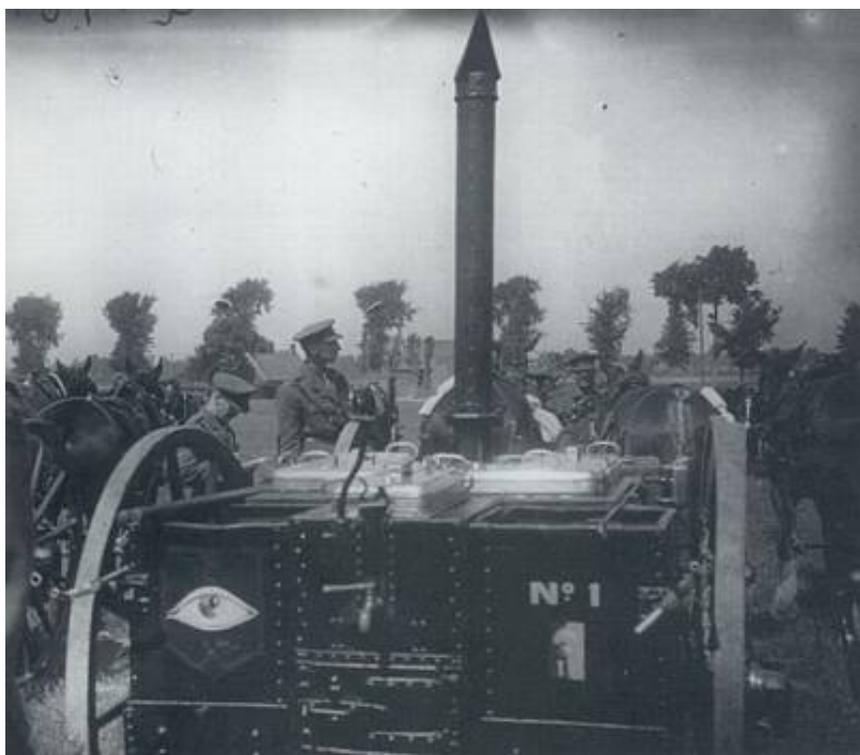
Feltkøkkenet var malet i den grå farve, som *Lancer* brugte, men da mit øvrige hestetrukne materiel er i khakifarve, så måtte de to vogne en tur til maleren.

Trophy of Wales fremstiller en tilsvarende model, men den er en anelse større og knap så fiks; til gengæld kan de to klapper øverst på forstillingen åbnes, og der åbenbarer sig forskellige forsyninger underne. Så vidt vides fremstilles modellen stadig.

En gruppe Britains figurer i kø ved feltkøkkenet.

Yderligere inspiration

Inspektion af et feltkøkken fra 4th Bn. Grenadier Guards, 1917.

Baseret på køkkenets meget renskurede udseende, så har det sikkert fundet nåde for kritiske blikke ...

Billedet stammer fra *The Guards Divisions 1914-45* af Mike Chappel, Opsprey Elite Series nummer 61, London 1995, ISBN 1-85532-546-2.

Man får samtidig et indtryk af divisionsmærket fra *Guards Division*. Under "No. 1", der med stor sandsynlighed betegner bataljonens 1. kompagni, anses *Grenadier Guards* mærke - en flammende bombe

Engelske soldater forplejer ved feltkøkkener, cirka 1917.

Enheden er ikke identificeret, men feltkøkkenet bærer et mærke, der måske antyder *47th (London) Division* samt "D Coy". Vognen til højre for feltkøkkenet er en maskingeværkarre, som blev brugt til transport af lette maskingeværer - *Lewis Gun*.

Billedet stammer fra *The 1917 Spring Offensive - Arras, Vimy, le Chemin des Dames* af Yves Buffetaut, Histoire & Collections, Paris 1997, ISBN 2-908-182-66-1.

En opskrift på Irsk stuvning

I min tidligere artikel om Engelske feltbagerier bragte jeg en brødopskrift, så det er vel passende, at omtalen af feltkøkkener også ledsages af en opskrift. Selvom opskriften, der er hentet i Kilde 2, ikke er skrevet med henblik på feltkøkkener, så vil den også være anvendelig her.

Ingredienser

- Kød, kartofler, løg, peber og salt.

Tilberedning

- Skræl og vask kartoflerne, som herefter skæres i skiver.
- Pil derefter løgene, og skær dem i stykker.
- Skær kødet i små stykker.
- Kom en smule vand i bunden af kogekedlen.
- Læg et lag kartoffelskiver i bunden af kogekedlen, dernæst et lag kød og et lag løg.
- Krydr med peber og salt.
- Arranger på samme måde nye lag oven på de første, til kogekedlen er fyldt.
- Afslut med et lag kartofler.
- Tilsæt mere vand, så ingredienserne er næsten dækket.
- Koges over svag varme i 2 timer.

Det skulle vel næsten ikke kunne gå galt ... og bogen fortæller andet steds, at denne fremgangsmåde (*stewing*) gør selv sejt kød, mørt og sundt!

Skulle nogen trænge til alternativer oven på julemaden, så er muligheden hermed givet videre.

Kilder

1. *Discovering Horse Drawn Transport of the British Army* af D.J. Smith, Shire Publications Ltd., Aylesbury/Bucks. 1977, ISBN 0-85263-403-X.
2. *Field Service Pocket Book (1914)*, udgivet af General Staff, War Office, London 1914. Genoptrykt af David & Charles Reprints, London 1971, ISBN 0-7153-5225-3.

Per Finsted

Engelske soldater forplejer ved feltkøkkener, ANCRE, oktober 1916.

Fotografen er Ernest Brooks og billedet stammer fra et postkort fra Imperial War Museum.

"Any complaints?"